

ПІЗНАЙТЕ ПРАВДУ
А ПРАВДА
ОСВОБОДИТЬ ВАС.

ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСНИК

ЗА НАРІД
І
ЗА ВІРУ.

THE ORTHODOX HERALD

ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ.

РІК I.

ВІННІПЕГ, МАН., ТРАВЕНЬ, 1924.

ЧИСЛО 2.

ПРАВДА ВИХОДИТЬ НА ВЕРХ ЯК ОЛИВА.

Наш нарід український, як той горох при дорозі: хто йде, не мине...

Всякі агенти, політичні й релігійні, всякі непрошені опікуни й добродії — всі лізуть між український нарід, бо він кожному повірить, кожного пригорне, кожного напоїть і нагодує, хотів самий нераз голодний і босий...

Одну велику хибу має український нарід: не годен розпізнати, хто йому ворог, а хто приятель.

І один великий гріх має український нарід чужому, навіть ворогови своєму скорше повірить, як рідному братови.

А вороги се бачуть — бачуть і використовують.

Доля нашого народу по всім світі однакова. Чи в себе дома, на Рідній Землі, чи далеко від дому на еміграції, його заєдно переслідують, заєдно ним поштуркують, заєдно висмівають та навчають:

— Се в вас не таке, як в людей; се непотрібне, се перестаріле, се пережите. Одним словом, ви не знаєте, як жити; дайте нам, ми навчимо вас.

І так довго навчають, так довго набивають в голову розуму, так довго наводять на добру дорогу, аж зроблять з чоловіка каліку. А калік таких в нас сила-силенна. Вони знає з того, що живуть не своїм, а чужим розумом, що люблять не своє рідне, а чуже; що цілують руку, яка подає їм замість хліба камінь.

Де як де, але тут, в Канаді, український нарід має дуже багато „приятелів”, а найбільше таких, які мають нас за якихсь дикунів, чи поган і беруться наверхати нас на „правдиву” віру, забуваючи, або не зважаючи на те, що ми були і є не гіршими християнами від них самих, та що ми маємо свою рідну церкву, яка для нас зовсім вистарчає і яка є нам дорога і мила. Та нашим „приятелям” й „опікунам” се байдуже. Вони силою лізуть до нашої хати й один наперед другого, накидають нам свій непотрібний крам. Лізуть Бельгійці, Французи і Москалі; лізуть пресвітеріане, методисти й баптисти; лізуть суботники і біблійники. Одним словом хто хоче, то лізе і занечишує нашу хату.

І з болем приходиться сказати, що се їм до великої міри вдається. А чому? Мабуть тому, що український нарід занадто відвик від життя вільного, самостійного; мабуть тому, що український нарід привик служити й підлягати другим; мабуть тому, що український нарід привик, щоб над ним панували другі.

В Ріднім Краю в парі з поневоленням політичним йшло поневолення душевне, а се за помічю віри — під московським кнутом, за помічю московського православ'я, а під шляхецькою нагайкою за помічю унії. Вороги наші старалися поробити з нас рабів в повнім значінню того слова, а що раб стає аж тоді повним рабом, коли в него немає вже самостійної думки, коли в него завмирає почуття гідности людини, коли в него завмирає „я”, — то наші вороги недовольалися самим тим, що відібрали нам політичну волю, вони відібрали ще й те, що становить саму людину, а то — її душу, самоповагу, свідомість свого „я”.

Не диво, отже, що коли наш нарід прибув сюди, на вільну землю, то не вмів зразу, як слід вшанувати волю. Се гіркі слова, але правдиві. А їх правдивість потверджує хочби те, що багато наших переселенців зрозуміли волю, як сваволю і своїм поступованням, яке оправдували хибним зрозумінням слів „дис из фрі контрі”, нанесли сором цілій нашій еміграції, надаючи їй згідливу марку „галішенів”. Інші знов затужили за панами й економами, яких полишили в старім краю і знайшли собі (правда через несвідомість свою) нових панів та наставників в особах бельгійських й французьких піпів, московських батюшків, протестантських наємників, та такі наших звироднілих синів, приклонників „вшистко едно”.

Але знайшлися між нашим народом і такі, які не могли знести чужого ярма, в яким виді воно-б не було — в політичній чи релігійній; знайшлися такі, які зрозуміли науку Христову инакше, як поневоленням в Його імени одного народу другим; знайшлися такі, які зрозуміли, що

нарід, який бореться за самостійність політичну, мусить скинути з себе перше окуви душевні; знайшлися такі, які пригадали собі ті славні часи з нашої історії, коли то український нарід жив своїм самостійним від нікого незалежним життям політичним і релігійним; знайшлися такі, які пригадали собі, що в минувшині український нарід мав свою державу, мав свої школи, мав свою рідну, від нікого незалежну церкву — Церкву Українську Православну — і що в ті часи український нарід був шанований і поважаний всіми, бо не був нікому підданий, не був нічим рабом.

І сі люде в імя Бога почали велике, славне божє діло. Вони відновили в Канаді і в Америці нашу прадідну Українську Православну Церкву і кликнули всім римським, московським і протестантським агентам:

— Від наших релігійних і народних святощів руки проч! Бельгійці між Бельгійців, Москалі між Москалів, прихильники і промотери „вшистко едно”, там де вам місце — між Поляків. Український нарід — се не погани, ані дикуні — і без вас він обійдеся. Український нарід не чекає спасення ні від Риму, ні від Москви, ні від протестантів, бо він має залевнене спасення у своїй рідній церкві, в церкві Українській Православній, в церкві Бога живого. Український нарід не вмішуєся в нічий справи й не потребує, щоб хто вмішувався в його власні. Український нарід дав доказ в минувшині, що він є компетентним і дозрілим завідувати сам своїм життям і без опікунів обійдеться ся. Отже всі агенти, „місіонарі” і всякі „добродії” — від українських релігійних святощів руки проч!

От так кликнули свідомі між нашим народом в Канаді шість років тому назад, коли то заснувалася в Канаді Українська Православна Церква. Шість років в життя народа, се капля води в морю, але за сих коротких шість років Українська Православна Церква здобула собі стільки вірних і прихильників і доконала стільки роботи, так на полю релігійнім, як і просвітнім, що ми сьогодні з повною надією глядімо в будучність до часу, коли Українська Православна Церква буде визнана й принята всіми Українцями.

Коли порівнаємо положення Української Православної Церкви в Канаді, скажیم в р. 1920 з її 3 священиками і кількома громадами, з положенням теперішнім, то можемо сміло й з вірою сказати, що „з нами Бог”, бо самими людськими силами такого славного і великого діла ніхто докони не годен. Помимо всяких перепон і нападів зі сторони її противників, Українська Православна Церква зроста до таких розмірів, що тепер вже ніякі людські змагання не всилі її знищити. Українська Православна Церква в Канаді здобула собі між нашим народом горюжанство, право на існування, якого вже ніхто не в силі в неї відняти.

Але завдання Української Православної Церкви в Канаді щодо самого її зросту, розвою, не кінчуться самим заповненням її існування. Її завданням є зеднати під своїм покровом весь український нарід в Канаді — а се завдання на стільки ідеальне, що кождий, кому лежить добро нашої народу на серці, повинен причинитися до його здійснення. Час бо вже увільнитися нашому народови з лід деморалізаційних впливів чужих агентів; час вже вшанувати своє національне і людське „я”; час вже перестати бути погноєм Риму, Москви і других. І ми свято віримо, що український нарід вкінці пізнає, де є права, а де лож, а пізнавши буде поклонятися й служити своєму правдивому Богови, а не чужим божкам. А до пізнання тої правди, допоможе йому в великій мірі Українська Православна Церква. Поможє не нападами і лайкою, як робили се її противники, але доброю, реальною роботою: широкою роботою її самопожертвуванням для добра народу зі сторони її священиків і добрим примірним життям її вірних, так як се було до тепер.

Отже ми мусимо заєдно памятати на отсе: Лиш доброю і широкою працею зможемо осягнути нашу ціль. Правда, вороги Української Православної Церкви і вороги нашого народу з цілої сили воюють проти нашої церкви, послугуючись при тім неправдою і нікчемними інсинуаціями, але коли ми будемо триматися твердо віри наших батьків, і коли між нами буде любов і згода, то їх нечесна боротьба не

принесе ніяких наслідків, їх побиває вже те, що вони не перебирають в способах воювання проти нашої дорогої церкви. Дійшло, як бачимо, до того, що закліті, як здавалося, вороги подали собі руки лиш на те, щоб нищити Українську Православну Церкву. І так від якогось часу завважується надзвичайну згоду й гармонію між греко-католиками, кацапами і українськими пресвітеріянами. Що в'яже їх до купи? Ненависть до Української Православної Церкви. А чому? Бо вона загрожує їх плямам... Фактом є, що „Канадійський Українець”, орган єпископа Будки, через цілі літа ще ані словечком не обізвася проти кацапів і їх убійчої для нашого народу роботи. Не тільки те: в той сам час, як „Канадійський Українець” з найбільшою лютістю нападав на Українську Православну Церкву, він фактично помагав зразу „Буковині”, а відтак „Канадійської Живні”, що мали задачу укріпляти московське цареслав'є серед українського народу в Канаді.

Мало що менше кидаються в очи інтересні відносини між „Канадійським Українцем” і „Канадійським Ранком”. Ні з сього ні з того вони запили приязнь, і „Канадійський Ранок” вже злегенька боронить католицизм перед православ'єм. Чудовий потрійний союз — уніятів, кацапів і протестантів. Всі вони бачуть грізного ворога в українській православній церкві, а се зв'язна річ, що спільний ворог лучить найбільших противників в одно. Згадані три організації лучать свої сили до спільного походу проти спільного ворога — проти Української Православної Церкви. Та ми можемо з сього лиш радіти. Сим самим вони показують, що всі їх дотеперішні напади на себе взаємно були лиш негідною комедією для замилення очей українського народу. Доля пожартувала собі з них гірко, бо лиш послухайте: „Канадійський Українець”, орган єпископа Будки, заєдно кричав, що Українська Православна Церква за продана протестантам, перетягає людей на протестантизм, і т. п., а тепер сам дає „Канадійському Ранкові” братне „цілованіє”. Сей самий „Канадійський Українець” час від часу закидував, що ми поширюючи православ'є, помагаємо сим самим кацапам і т. п. а тимчасом сам побратався з кацапами, і помагає їм в їх поході проти Української Православної Церкви.

Кацапські батюшки заєдно страшили наших братів Буковинців, що Українська Православна Церква тягне людей до унії, а тим часом їх газети самі з уніятами браталися й братаються. Сі самі кацапи, голово-ж „Буковина” йшли слідом „Канадійського Українця” і страшили людей, що Українська Православна Церква перетягає людей на протестантизм, а тим часом показалося, що їх владики не тільки, що жие тепер в хаті, яку дають йому протестанти (гляди „Правда”, ч. 27), але й собор скликав на 4 і 5 квітня б. р. за протестантські гроші (гл. „Народный Вѣстник” ч. 3).

Тяженько закліпа собі доля з противників Української Православної Церкви. Але инакше й не можна було сподіватися. Хто під ким яму копає, той сам в ню впаде. Правду можна на якийсь час притушити, але не вбити. Чесна робота, якою є робота Української Православної Церкви, не боїться жадних нападів й очерчень, бо скорше чи пізніше, правда вийде на верх, як олива на воді, й нарід пізнає, за ким правда, а за ким лож, хто йому ворог, а хто приятель.

Повисше наведені „посрамленія”, противників нашої церкви най будуть нашому народови доказом, що всі закиди і очерчення, які вороги Української Православної Церкви проти неї висувують, є безпідставні й неправдиві і виміряні тільки на збаламучення нашого народу.

А світлий розвій і дотеперішній чистий рекорд Української Православної Церкви в Канаді нехай будуть запорукою, що ми робимо велике й благодійне діло, Богови на славу, а українському народови на користь.

Свящ. С. В. Савчук.

МИТРОПОЛИТ АРСЕНІЙ МАЦІЄВИЧ.

Мученик за незалежність Української Православної Церкви.

Цариця Катерина, засівши на московськiм престолі, почала люто переслідувати наш нарід і вкінці добралася до нашої церкви, добралася і до ченців і до наших монастирів.

Українські монастирі були тоді дуже багаті землею, мали великі достатки, бо їх ніколи не забували наші гетьмани, не забувала й козака старшина. На монастирських землях по Україні було тоді 14,111 дворів. На достатки сі монастирі наші провадили велику культурну роботу, держали школи, шпиталі, друкарні.

Монастирські землі наші і всі їхні достатки завше муляди очи Катерині, бо її нечисленним коханцям все землі не хватало. І Катерина простягла свою руку на сю землю.

Українці не дивилися мовчки на руйнування стародавніх їхніх прав. По скільки було можливим, вони голосно протестували і не ховали свого незадоволення. Забравши монастирські землі в Росії, Катерина зараз же р. 1763 хотіла добратись і до України, але Київська Духовна Консисторія 6 жовтня 1763 р. так відрізала Катерині, що вона мусіла на де-який час спинити свої побажання і тільки наказала митрополитови провчити добре протестантів, „дабы они впредь того чинити не отважились”.

В тім же році голосно протестував проти грабіжку церковних земель і повсякчасний оборонець прав духовенства — наш Українець Арсеній Мацієвич, тоді митрополит Ростовський та Ярославський.

Мацієвич — дуже цікава людина. Родився він р. 1697 на Волині, вчився в Київській Академії. В р. 1742 його посьвятили на митрополита Ростовського, ще й до того зробили членом найсв. Синоду. На митрополичій посаді Мацієвич пробув 20 років.

Се була людина нервова та палка і він ніколи не забував старожитніх прав українського духовенства, зза чого йому часто доводилось воювати з вищим урядом і з самим Синодом.

Ще р. 1762 пішли чутки, що цариця надумала одняти церковне майно; сі чутки з часом ставали все більшими та певнішими і дратували смілого митрополита. І він відважився голосно повстати проти царициного насильства. У лютім 1763 р. митрополит правив в Ростові „чинъ отлученія отъ церкви” ворогів і сміло оголосив анафему проти всіх „насилствующихъ и обидящихъ святыхъ Божіи церкви и монастыри”, себ-то на царицю та на Синод...

А хутко по тому, в марті місяці, він післав до Синоду два різких, горячих протести, де по-козацькому відчитав і найсв. Синод і саму Катерину за всі їхні заміри...

Синод злякався і переказав цариці все про сього „оскорбителя ея величества”. І митрополита зараз же схопили і під конвоєм відпровадили до Москви. На допиті була сама цариця і митрополит сміло і різко знову відчитав Катерину за всі її вчинки. За се йому „заклятіли рота” (всадили кія в рот, щоб не міг говорити) і в такому виді держали до суда...

Суд почався 1 квітня 1763 р. Сім день судили митрополита „за превратныя и возмутительныя толкованія св. Писанія і за посягательство на спокойствіе подданныхъ”. І в кінці, 12 квітня засудили митрополита — позбавили достойнства і простим ченцем заслали в Архангельський Корельський монастир...

Але смілий митрополит не скорився і тут голосно казав, що цариця не по правді відняла церковні землі і що вона неправдою і на престолі сіла...

Монах та салдат донесли на Мацієвича і його знову потягли на допити і під караулом погнали до Москви. І р. 1767 вдруге віддали його під суд, вже як політичного злочинця. І в сьому суді бувшого митрополита признали „достойнымъ истязанія и лишения жизни”...

Катерина „змилиствовала” і „по милосердію императрицы” Мацієвича тільки розстригли з ченців, дали йому нову назву — Андрій Брехун і 70 літнього діда 8 січня 1768 р. на віки вкинули в Ревельський каземат...

Каземат в Ревелі вибрали як найтісніший: 10 футів вздовж і 7 футів впоперек. Як розказують сучасники, Арсеній в тюрмі своїй „замурований був цеглами, а тільки оставилось віконце, через котре подавадо йому їду”... Навіть митрополит Евгений Болховитинов свідчить, що як вкинули в каземат Арсенія, то „темница до самой его смерти не отворялась, было пресъчено всякое сообщеніє съ посторонними, а наконецъ отказывали ему не только въ одеждѣ, но даже и в пищѣ”...

І нещасний мученик, якого народ вважав за святого, „сквозь разбитыя стекла своего окна і сквозь желѣзныя рѣшетки съ крикомъ умолялъ не допустить его умереть отъ холода и голода”...

Чотири роки мучився тут в тісному казематі бувший митрополит. Держали його в тюрмі у великій тайлі, з чого повстала про Мацієвича сила всяких легенд. Але хутко й кінець прийшов: 28 лютого 1772 р. гіркий мученик Богові душу віддав...

На кінці життя свого втихомирився смілий митрополит і на лутці вікна тісної в'язниці своєї вирізав цвяшком стих з Псалтирі: „Благо мнѣ, яко смирилъ мя еси”...

Так цариця Катерина воювала з тими, хто ставав їй на дорозі. Вся ся подія з непокірним митрополитом дуже обурила царицю проти Українців і пімстою до них вона дихала все своє життя.

(Проф. Огієнко: „Українська Культура”).

Шукайте не тільки морального життя, але прямийте до того, що є понад моральністю. Лев Толстой.

Л. Толстой.

ДЕ ЛЮБОВ, ТАМ І БОГ.

В одному місті жив швець, Мартин Авдеїч. Він мешкав в пивниці, в малій кімнатці з одним віконцем, що виглядало на вулицю. Через це віконце Мартин глядів на прохожих людей, і хотів бачити лиш їх ноги, бо віконце було на рівні з хідником, Мартин пізнавав прохожих по їх черевиках. Він жив в сім місті через довгий час і мав багато знайомих. Мало було в тій дільниці пар черевиків, які не були в його руках раз і другий. На ті приходив підешви, на інші пришивав прищіпки, ті обшивав довкола а до тих пришивав хляби. Через своє віконце Мартин нераз пізнавав свою роботу.

Роботи в него було доволі, бо був совісним робітником, давав добрий матеріал, не брав задорого і все дотримувал слова. Коли він міг якусь роботу викінчити на бажаний час, то приймав її, колиж ні, так і не обіцявав, тільки відразу казав, що негоден. Мартина всі знали, і він ніколи не був без роботи.

Мартин був все добрим чоловіком, але з приходом старости, він почав ще більше думати про свою душу і зближатися до Бога. Мартинова жінка померла, як він був ще челядником. Вона полишила йому три-літнього хлопчика, бо всі старші діти в них помирали. Мартин задумав був зразу віддати свого сина до сестри на село, але йому жаль було розлучитися з ним, і він подумав:

— Мойому маленькому Капітошці тяжко буде привикнути в чужій хаті, я буду тримати його при собі.

І Мартин, покинувши свого майстра, винайняв тане помешкання і зажив там разом зі своїм маленьким сином. Але Бог не благословив Мартина дітьми. Що лише Капітошка підріс й почав помагати йому в роботі й був для нього великою потіхою, так зараз захорів, перележав в ліжку тиждень і помер. Поховав Мартин свого сина і віддався розпущі. Його розпука була така велика, що він почав відказувати навіть на Бога. Він попав в таку меляхоло, що не раз й не два просив Бога о смерть, а відтак докоряв Йому за те, що Він забрав з світа не його, котрий був вже старий і непотрібний, але його самотнього сина. Мартин перестав також ходити до церкви.

Аж одного разу один старенький чоловік, який походив з тої самої місцевости, що Мартин, а котрий через сім років ходив світами, повернувши з паломництва до монастира св. Тройці, зайшов до Мартина. Мартин почав нарікати на своє горе.

— Я вже навіть не хочу жити, — казав він. — Я бажую лиш одного, а то, смерті. Я лиш о се тепер Бога прошу. Для мене не остало вже нічого, для чого варта б жити.

Але старенький чоловік відповів йому:

— Ти милишся, Мартине, ми не сміємо судити діл Божих. Світ існує не завдяки нашій мудрости, але завдяки Божій волі. Бог судив твоєму синові вмерти, а тобі жити, і так має бути. Але ти попав в розпуку, бо ти бажав би жити лиш для свого власного щастя.

— А для чого-ж ми повинні жити? — спитав Мартин.

— Ми мусимо жити для Бога, Мартине. Він дав тобі життя, і ти мусиш жити для Нього. Коли ти почнеш жити для Бога, то зникне твоя туга й розпука, й життя твоє буде легше й веселіше.

Мартин помовчав хвилину, а там промовив знову.

— Добре, але як треба жити для Бога?

А старенький чоловік відповів:

— Ісус Христос навчив нас, як треба жити для Бога. Ти знаєш читати, правда? Купи собі Євангеліє, а з нього довідаєшся, як треба жити для Бога. Там всьо є сказане.

І ці слова запалили вогонь в серці Мартина. Він ще того самого дня купив собі Євангеліє, надруковане великими буквами, і почав читати:

На початку Мартин думав читати лиш неділями і святами, але він знаходив в словах Євангелія таку полєкшу що не міг не читати його кожного дня. Дуже часто він перенимався читанням до такої міри, що переставав читати аж тоді, коли погасав каганець.

І чим більше Мартин читав, тим більше розумів, чого Бог хоче від нього і від кожного чоловіка, і як треба жити для Бога. В міру сего, йому ставало на серцю легше й легше. Передше, коли він лягав спати, то хіба лиш на те, щоби заедно зітхати важко та перевертатися з боку на бік, згадуючи свого любого Капітошку, а тепер його одним викликом було:

— Слава Тобі, Господи, слава Тобі. Нехай діється воля Твоя.

З того часу Мартинове ціле життя змінилось. Передше він заходив святами до коршми на шклянку чаю, на чарку горівки. Нераз доводилось йому, погостившись зі знайомими, вийти з коршми, не якраз п'яним, але в якімсь

лібито веселім настрою, перенятий охотою говорити нісенітниці, викрикнути та лаяти других. Але тепер він сей чай закинув. Він зажив життям тихим, радісним. Вставши рано, він брався до роботи, а скінчивши денну роботу, ставив каганець на стіл, брав книжку з полиці і читав. І чим більше читав, тим більше розумів і тим легше й щасливіше ставало йому на серцю.

Одного разу Мартин читав до пізної ночі. Він читав Євангеліє від Луки, а саме шестий розділ, де стоять отсі слова:

„Хто бє тебе в шоку, підстав і другу, і хто бере твою свиту, і жупанка не борони. Всякому, хто просить у тебе, дай, і хто бере що твое, не допевняйся. І як хочете, щоб чинили вам люде, так і ви чиніть їм”.

По сім він читав даліше, де Христос навчає:

„На що-ж мене звете Господи, Господи, і не робите, що я кажу? Всякий, хто приходить до мене і слухає слова мої, та й чинить їх, покажу вам, кому він подобен: подобен від чоловікови, будуєчому будинок, що вкопав глибоко, і положив підвалину на камені, — якже повинь настала, наперла бистрінь на будинок той, і не могла схитнути його: збудовано бо його на камені. Хто-ж слухає, та не чинить, подобен чоловікови, будуєчому будинок на піску, без підвалин, на котрий наперла бистрінь, і зараз упав, і була руїна того будинка велика.”

Коли Мартин прочитав ці слова, його серце наповнилось радістю. Він зняв з очей окуляри і, положивши їх на книжці, сперся ліктями на стіл та віддався думкам. Він став провірювати своє життя на підставі прочитаних слів.

— А на чім збудована моя хата, на скалі, чи на піску? — питав він себе. — Щастя, як на скалі. Се велика потіха для самотнього чоловіка; так і відчуваєш, що зробив все, що Бог велить. Але коли забуваєшся, то впадаєш в гріх знов, треба отже боротися зі всеї сили, щоб не впасти в гріх. Господи помози мені!

Оттакі думки снувалися в голові Мартина. Він хотів іти вже спати, але тяжко було відорватися від книжки. І він почав читати даліше семей розділ. Читав про сотника, читав про вдовиного сина, читав, яку відповідь Ісус дав Івановим ученикам, а вкінці читав, як Ісус був на обіді в одного Фарисея — Симона — і як одна грішна жінка намастила Його ноги дорогим миром і обтерла своїм волоссям, і як Ісус прощав її гріхи. А вкінці читав і отсі слова:

„І обернувшись до жінки каже Симонові: Чи бачиш ти сю жінку? Увійшов я в твою господу, води на мої ноги не дав еси; ся-ж слізми обмила ноги мої, і волоссям голови своєї їх обтерла. Цілування не дав еси мені; ся-ж відколи увійшов я, неперестала цілувати ноги мої. Оливою голови моєї не намастив еси; ся-ж миром намастила ноги мої.”

Скінчивши читати ці стихи, Мартин мимоволі повторив в думці ще раз отсі слова:

„Води на мої ноги не дав еси, цілування не дав еси мені, оливою моєї голови не намастив еси.”

Мартин знов зняв окуляри й, положивши їх на книжці, знов заглибився в думках.

— Здається, що той Фарисей, був подібний до мене, — думав він. — Я також дбаю лиш про себе самого, — щоб мати на час чай, щоб тепло вбратися, добре відпочати, але гостем моїм не журюся... Фарисей також думав лиш про себе, а про свого гостя не подбав. А хто був його гість? Сам Господь! А колиб Він прийшов до мене, чи я також так з Ним обійшовся б?

Мартин склонивши голову на руки, навіть не счувся, як уснув...

— Мартине! — донісся нараз голос до його ух.

Мартин прокинувся і закликав:

— Хто там?

Він обернувся і поглянув на двері, але там не було нікого. За коротку хвилю його повіки склеїлись знову. Втім так, як перше, він почув знов чийсь голос, який кликав до него, але сей раз зовсім голосно і виразно:

— Мартине! Мартине! Виглядай завтра на вулицю. Я прийду до тебе!

Мартин прокинувся і протер очі. Він сам не знав, чи він чув ті слова на правду, чи тільки в сні. Він вкінці згасив каганець і положився спати.

(Даліше буде).

ЩО В НАШІЙ СИЛІ.

Не можемо перешкодити птицям, щоби не літали понад нашою головою, але можемо не допустити до того, щоби нам на голові гніздилися.

Таксамо не можемо заборонити непотрібним думкам, щоби не перелітали через нашу голову, але можемо не дозволити їм будувати собі гнізда в нашій голові, щоби виховувати в них злії вчинки.

„ПРАВОСЛАВНИЙ ВІСНИК“
 орган Української Православної Церкви в Канаді.
 Виходить щомісяця.
 Видає Українська Православна Видавнича Спілка.
 Редактор, Свящ. В. Кудрик.
 Адреса: 379 Parr Street, — Winnipeg, Man.
 Передплата 1 долар за 12 чисел.

THE ORTHODOX HERALD
 Official organ of the Ukrainian Orthodox Church of Canada,
 Published Monthly,
 Published by the Ukrainian Orthodox Publishing Co.
 Rev. W. Kudryk, Editor,
 Address: 379 Parr Street, — Winnipeg, Man.
 Subscription 1 Dollar for 12 issues.

СПАСЕННЯ УКРАЇНЦІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕРКВІ.

Віра є річ совісти. У віруючої людини на першій місці є вгадати Божу волю а вгадавши її, жити так, як Бог хоче, щоби заслужити собі на спасення душі.

Тому у кожній релігії першою річею є питання: Чи через сю релігію можна заслужити собі на спасення душі? Іншими словами: Чи се є правильна релігія? Чи її наука не є ложна? Чи не занепащу своєї душі, коли буду належати до сеї релігії?

І коли такі питання стають перед многими щирими, чесними і віруючими Українцями, які ще не належать до української православної церкви, то се зовсім не є дивно. Се є природна річ, щоби люде, які ще не належать до сеї церкви, ставили собі такі питання. І се зовсім не є в інтересі української православної церкви, щоби до неї належали люде, які ще не нашли відповіді на ці питання. Отсим людям постаріємося помочи найти відповідь на питання, які їх непокоять.

Загально поширені є погляди, ніби то православна церква є якась нова церква, якась нова релігійна секта з якимись новими релігійними науками, а то й не секта, тільки громада людей, що ставлять українські національні справи вище від релігійних і релігії вживають для політичних цілей.

Нема нічого дальшого від правди, чим ці погляди.

Українська православна церква не є ніяка нова церква. Се є та сама церква, до якої належав український нарід через послідну тисячу літ, а яка жила і розвивалася враз з ним. Се є та сама церква, за яку боролися наші предки через сотки літ. Українська православна церква не відкинула ніякої з давніших наук православної церкви, ані не додала ніякої нової науки. Українська православна церква не змінила ніяких обрядів ні церковних правил. Українська православна церква не видумала нічого нового, що протривить старим церковним звичаям, правилам, або наукам.

Усе нове в українській православній церкві є те, що вона відкинула московських або помосковщених єпископів та митрополитів, які показалися ворогами українського народу. Однакж український нарід зробив тільки те, до чого мав повне право — не тільки фізичне (основане на силі), але й канонічне (церковне). А ці два права скрізь і завжди рішались, так в церкві східній, як і в церкві римській. Канонічне право було за Українцями в тім, що постановою всіх чотирох східних патріархів (царгородського, антиохійського, ерусалимського і александрійського) українська православна церква була визнана автокефальною і мала право сама вибирати собі митрополита і єпископів. Московські царі се право знехтували. Чому знехтували? Бо у них було фізичне право. Опанувавши Україну, вони могли українському народові диктувати, яких митрополитів та єпископів він має слухати. Царі не дбали про канонічність тих митрополитів та єпископів. Канонічних українських митрополитів та єпископів вони не тільки проганяли з їх становищ, але й вязнили їх і мучили, а на їх місце назначували московських ступайків. І опісля своїх власних ставленників царі перекидали з єпархії в єпархію, як найзвичайніших світських урядовців, як військових старшин: тих, що більше цареві прислужувалися, нагороджували тим, що переносили їх в лучші єпархії; тих, що не вміли вдержати царської ласки, проганяли на Сибір, а то й позбавляли священничого стану. Помимо сих страшних надужит царів над церквою, їх вчинки вважалися оправданими і московська православна церква вважалася дальше канонічною. Чому? Бо царі мали фізичне право. І те право, яке оправдувало проти-канонічні вчинки царів і не робило московської церкви не-канонічною, без сумніву не може обернутися проти українського народу, коли він по упадку царів, діставши назад найвищу владу ужив її на те, щоби привернути свої старі канонічні права. Канонічне право українського народу до вибору свого митрополита

і єпископів не змерло через те, що московські царі через пару сот літ його нехтували!

Українська православна церква відкинула московських єпископів та митрополитів не через те, що перейшла на якусь ересь, тільки через те, що вони були їй накинени. З тої самої причини не признає українська православна церква влади уніятських єпископів, бо вони так само накинени українському народові. Український нарід прийняв православну віру з Царгороду перед тисячею літ і ся віра вповні відповідала його душевним потребам. Аж триста літ тому Поляки накиннули українському народові унію, щоби при помочи унії лекше перетягати Українців на польську народність. Самий спосіб заключення унії показує, що се була брудна справа. Організатори унії ковалися перед своїм власним народом, свої перегсзори з польським урядом і Римом провадили потайно і виступили з унією доперва тоді, коли вже не могли своєї зради православної церкви довше укривати. Але й тоді унію ширено підступом, по злодійськи. Єпископські становища в православній церкві старалася Польща обсаджувати своїми прислужниками-уніятами, які перед народом удавали дальше православних, а ці лицеміри обсаджували парохії такими самими лицемірами, що перед народом удавали православних, а на ділі були уніятами. Оттак в деяких місцевостях Галичини нарід вже через три сотки літ обслуговує уніятські священники, хоч він доси вважає себе православним. Навіть в церковних книжках, уживаних уніятами, доси згадується „і всіх вас православних християн“. Сей триста-літній обман народу під іменем унії можна було управляти тільки завдяки поневоленню українського народу, завдяки тому, що його відсунено від права рішати про свою церкву. Право назначувати єпископів та митрополитів для українського народу під Польщею, а опісля під Австрією, присвоїла собі польська шляхта, яка явно виступала з тим, що її ціль є так знищення української церкви, як і української народности. І тут так само, як в Росії, ті, що мали фізичне право, не дивилися на ніякі церковні канони. Єпископів що служили вірно Богови і тим самим обставали за своїм народом, переслідувано, трогонювано і мучено, а на їх місце назначувано нових, покірніших і услужніших для польської шляхти, і Рим був тільки рад затвердити кожний проти-канонічний вчинок Поляків супроти української церкви.

Освободити українську церкву з ворожого ярма, освободити її від непрошеної „опіки“ Москалів та Поляків — отсе є ціла ціль української православної церкви. Бажаючи се зробити, Українці виконують тільки Божу волю, бо Господь Бог виразно зазначив, що кожний нарід повинен бути сам господарем своєї церкви. Зазначив се Господь Бог тоді, коли зіслав св. Духа на апостолів і дав їм змогу проповідувати кождому народові Христову науку у його рідній мові. В сей спосіб Господь Бог признав рівність всіх народів і зробив кожний нарід залежним безпосередно тільки від Себе. Зверхність чужих людей над церквою того народу, якого мови вони не знають, є виразно проти волі Божої. А що є проти волі Божої, те кожний християнин має обовязок поборювати. Отже найлучше розуміння волі Божої вимагає від Українців, аби належали до української православної церкви. Належати до чужих церков — се значить сумніватися в справедливості Бога, сумніватися в те, що він є однаково добрим батьком для всіх народів, приписувати йому, що він для одних народів є батьком, а для других вітчимою. Таке поняття про Бога є грішне а через гріх не веде дорога до спасення.

На сім можнаби вже скінчити мову про спасаємість української православної церкви. Та не зашкодить підчеркнути ще окремо безлідавність припущення, що відновителі української православної церкви уживають релігії для політичних цілей. Про се можнаби дуже багато говорити, зачинаючи з розбору самого значіння слова „політика“, та сим разом можна без того обійтися. Коротко вистарчить сказати лише се: Коли Поляки і Москалі, а то й люде других народностей стараються мати рішаюче слово в справах української церкви, то для якої цілі їм сего потрібно? Для слави Бога? Чи з політичних причин? Певна річ, що вони на наше питання самі відповідять, що їм ходить о славу Бога. Та діла яснійше говорять, чим слова. Коли приглянемося ділам наших непрошених „опікунів“, то треба бути хіба до краю сліпим і дурним, аби не добачити, що їм коли не виключно то в першій мірі розходиться о політичні цілі. Не ми, тільки ті, що хотілиб руководити українською церквою, уживають релігії для політичних цілей. І коли ми, члени української православної церкви, кочемо скинути з української церкви чужонародних опікунів, то ми якраз стараємося зробити кінець уживанню української церкви для політики. Ми хочемо, щоб церква провадила Українця до Бога, до пізнання правди, до свободи, а не — в ярмо!

В. Н.

Свящ. С. В. Савчук.

ЯК ПОВСТАЛА УКРАЇНЬСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА В КАНАДІ.

I. ВСТУП.

Вигнані з Рідної Землі лютою долею, українські переселенці з Галичини й Буковини, розсипалися по всіх закутках Канади, а найбільше по лісах та степах трох західних провінцій, Манітоби, Саскачевану та Алберти.

Ті, що приїздили сюди в надії знайти тут „рай на землі“, знаходили саме розчарування. Чужий край і мова, чужі звичай-обичаї, дикі ліси та степи — все те лягало тяжким камінем на серце емігрантів таки на саміх порозі „обіцяної землі“. Але сила волі і витривалість загартовані в тяжкій школі життя, під гнетом польського і румунського пана, не покидали українського емігранта ані на хвилину.

Не раз й не два еміграційний агент лишав його з дружиною й діточками на ласку й неласку чужого, непривітного степу, або похмурого, таємничого ліса — двайцять, п'ятдесят а то й сімдесят миль від міста й людей, без даху над головою, без грошей, без хліба, без нічого!

Без нічого, кажу? Та ні, в нього був скарб дорогий, талісман могутчий, котрий з часом перемінив відвічні ліси та трависті степи в море золотоколого збіжжя. В нього була витривалість, відвага та охота до праці. В нього була незломна віра в краще майбутнє.

І він виймав старанно завиненну сокиру й рикаль, котрі привіз з собою, і з завзяттям брався ставити домішку. Коли доля кинула ним в лісисті сторони, то будував з дерева, а коли в чистий степ, то шукав горба й копав яму...

Там кидав жінку й діти, брав кусень хліба в мішок і йшов на роботу. Ішов лішки сто, двіста а то й триста миль між чужі люди, з чужою мовою, з чужими звичаями й обичаями і чувся сиротою — гірш сироти, бо показували на нього пальцем, гляділи, як на дивовижу, обманювали, прозивали, використовували...

І він нераз гірко плакав. Плакав на долю, яка вигнала його з рідного села, плакав на чужий край, плакав на весь світ! Але сліз його ніхто не бачив, хіба чужі зорі та місяць; зі сходом сонця він знов ставав до праці, все на час, все повний енергії. І так день за днем, він поволи, але певно, здобував собі признання, пошану й довіру в свого хлібодавця, бо ніхто так совісно й так пильно не виконував своїх обов'язків, як він.

А коли по шість-місячній службі він вертав під зиму до дому з шістьдесять долярами в кишени, і з хлібом в торбі, що дали йому на дорогу, то знов йшов сто, двіста, а то й триста миль пішки, бо хотів принести дружині й дітям всі зароблені гроші — всі до цента!

До дому не йшов, а летів.

— А що там жінка робить, що діти? — питав себе в думці. — Здорові вони, мають що їсти, пити? Не чув від них, як ще покинув з весною. А може, не дай Боже...

І не докінчував, бо на саму згадку серце билосся трівожно, а кров затиналася в жилах. І він ще скорше йшов, ще менше відпочивав, а послідних три добі й день і ніч йшов, аж доки на лів мертвий не впав у хату, — не в хату, а в буду...

А жінка? Ціле літо ліпила хатину, витягала пні та копала землю, щоб на другий рік хоч бараболя своя була. Копала, ліпить, чи коло дітей ходить, а заєдно про чоловіка думає.

— Де він, сирота, блукає, що поробляє, як йому вестись? А може, не дай Боже...

І також не докінчувала, бо на саму згадку серце завмирало, слези потоком лилися. А діти бачуть, що мама плаче, тай собі за нею. Ще більшого жалю наводять, ще більше граву роздирають.

— Мамо, де тато пішов, коли поверне, що нам принесе? — питають.

— Не знаю, діточки, не знаю — відказує мати і малі головки слезами зливає.

І здається їй, що не витримає, що серце з болю пукне. І проклинає тоді тяжко гірку долю, проклинає чужий край, проклинає весь світ. Але за малу хвилину вся зневіра й знеохота зникає і вона знов копає, знов ліпить і коло дітей ходить, аж до першого снігу, а там:

— Мамо, мамцю, мамусенько, татко іде!

І забула пережити горе, притихли болі, завмерла зневіра, а на її місце остала надія і віра в краще майбутнє.

От так перших два-три роки. А тимчасом з села більше людей прибуло і веселіше стало жити. Там, де перше зі сходом сонця лиш сірі тумани вставали, там тепер вносився синій дим клубками; там де недавно каюти перекидалися, там тепер нісся дзвінком діточий сміх при забаві.

Протягом короткого часу чимало емігрантів прибуло і чимало землі запосіло, так що невдовзі утворилися з наших людей цілі громади, а то й округи. Всі вони полишали Рідний Край, втікаючи перед лютою долею, але і тут, куда вони прийшли лиш з десятима пальцями, довелося їм пережити нужду й злидні ще через довгі роки. Хоч землі було, кілька оком глянеш, так що-ж, сама вона не зародить, сама хліба не дасть. Треба її обробити, треба упорити, а до сього треба худоби, треба знарядів, треба грошей.

І так нашим емігрантам доводилось ходити через довгі роки на заробітки, щоб було з чим почати своє власне господарство. А заробітки ті тяжкі були, до неописання тяжкі! Цілі томи написавби про злидні, які доводилося пережити піонерам української еміграції. Не диво, отже, що й культурно-просвітне наше життя не таким скорим темпом розвивалося, як дехто бажавби. Духоза сторона життя мусить уступити на якийсь час матеріяльній, інакше-ж бо й не можна. Будь в людини як найкращі стремління і найкращі ідеали, та коли в неї немає куска хліба для родини, вона мусить на якийсь час своїх ідеалів зречися, забувати про них.

І тому кождий, хто дивиться без упередження на життя і поступ українських переселенців в Канаді, не може не віддати їм заслуженого признання за їх здобутки в прибраній вітчизні так на полю економічній, як і просвітній. Слова похвали для українських емігрантів в Канаді, виголошені канадійським міністром, Догерті, на зборах представників Союзу Народів в Женеві, 27 вересня, 1921 р. з нагоди його внеску в справі негайного вирішення долі Галичини, є вповні заслужені.

Історія розвою просвітнього життя українського емігранта в Канаді дуже интересна, хоч і коротка. Він переживав і переживає всі стадії культурно-просвітнього розвою, які доводилося пережити кожному народові, котрий з найнижшого щабля людського життя видобувся на найвищий.

На першій місці він мусів вести боротьбу з природою, захищаючи родину від бурі, дощу і морозу, та здобуваючи середники до життя в формі хліба та одежі. Далше він взявся заспокоювати свої душевні потреби, котрі заострювалися в міру невідрадного положення матеріяльного і він за тяжко запрацьований гріш ставив дім Божий, куда ніс свої злидні і скарги, і де підбадьорювався до дальшого життя, яке часто було одною мукою.

А там він почав глядіти за світлом, котре мало вказати, як вже не йому самому, то його дітям, дорогу до правди, до волі, до кращого життя, яким жили його сусіди. І він ще більше витягав і так витягнені жили і ставив школи, Народні Доми, бурси, інститути.

А коли з ходом часу понеслося гасло по всім світі, що не сміє панувати народ над народом, що кождий нарід повинен жити своїм питомим життям, бо один Бог всіх сотворив, і для всіх одно сонце світить, то в нім розжарилася пригасаюча іскра національної свідомості і він запалав любовю до своєї мови, до свого народу, до своїх святощів, і взявся помагати в міру своїх сил точити стовпи мармурові, на котрих має взнестися на весь світ славна будівля — Соборної України. А тому, що не може бути волі політичної без волі душевної, то він взявся й відбудовувати свою питому, свою рідну церкву, Богу на славу, українському народові на пожиток — Церкву Українську Православну, Церкву Бога Живого!

Про сей послідний подвиг українського переселенця на землі далекій від Рідного Краю, хочу вам по моїм силам, в дальших числах коротко розповісти.

ЯК РОЗУМНИЙ КНЯЗЬ ЗНАЙШОВ РОЗУМНОГО СУДДЮ.

Князі колись самі поставляли суддів в своїх землях. Де одного розумного князя зголосилося раз трох людей з просьбою, щоби князь назначив їх суддями на епо-режене місце.

Князь закликав їх до себе і вказуючи на кусок гарбуза, що плавав у воді, запитав:

— Що ви бачите?

— Се гарбуз — відповів перший.

— Се кусок гарбуза — перербив другий.

Третій же не відповів і лише дивився.

— Щож се по вашій думці? — запитав князь третого.

Тоді чоловік взяв палицю, перевернув нею плаваючий кусок, добре приглянувся і сказав:

— Пане мій, по моїй думці се кусень гарбуза.

І сказав князь:

— Бачу, що ви розумний чоловік і вам належить опорожене місце судді. Ви не вдоволялися самим поверховним виглядом, але розглянули річ з усіх сторін, нім висказали свою думку. Таких суддів потребує справедливість!

ВІРНИЙ СИН СВОГО НАРОДУ.

Ігумен Данило.

В давних часах з України ходили побожні люде до Палестини, головно-ж до Єрусалиму, щоби поклонитися тим місцям, де жив колись Христос. Річ певна, що така подорож мала й иншу принаду — чоловік бажав подивитися на чужі сторони і чужі народи.

Людей таких звали паломниками тому, що з Єрусалиму приносили вони пальмові гілки, свячені там в Цвітну Неділю.

Одним з таких богомольців-паломників був ігумен Данило, який подрібно описав свою подорож і сей опис має заголовок: „Житє и хоженє Данила, Руския земли игумена”.

Данило був родом з Чернігівщини, або ігуменом в чернігівськїм монастирі, бо таке виходить з його писання.

Подорож до Єрусалиму відбув він за пановання великого князя Святополка II. (1093-1113), а за князя Вальдуїна в Палестині (коли хрестоносці відобрали були Єрусалим від Магометан).

Данило прожив в Палестині понад два роки (1106-1108) й описав її так вірно, що в 19-ім віку переложено сей опис на різні європейські мови.

З опису бачимо, що Данило був дуже побожним чоловіком, наскрізь пронятим духом дійсної праведности. Він захоплюється святими місцями й усім, що бачить; він признає себе негідним і грішнішим від других монахів — а се все прикмети праведного чоловіка.

Однакож ігумен Данило був й вірним сином свого народу — він був патріотом. І коли відвідував він Палестину, то не лише на те, щоби скріпити свою побожну душу, але і на те, щоби на святих місцях занести до Бога молитву за добро своєї землі і свого народу.

Описуючи Великодні Свята ігумен Данило каже між иншим:

В Велику Пятницю обтирають Грїб Господний, мильють лямпи, наливають чистої оливи, але не світять. Грїб запечатують, а в другій годині в ночі гасять світла по всіх церквах Єрусалиму.

Тоді я негідний в туюж пятницю пійшов до князя Вальдуїна, поклонився йому, а він покликавши мене, запитав:

— Чого хочеш, руський ігумене?

І я сказав йому:

— Княже мій! Пане мій! Прошу тебе іменем Бога і руських князів*), дозволь, щоби я поставив і свою лямпу на Святім Грїбі від усеї Руської Землі.

Тоді він радо зволив моїй просьбі і післяв зо мною свого слугу до економа церкви св. Воскресення і той сказав принести лямпу.

Радий пішов я, купив велику склянну лямпу, налив оливи і приніс до Грїбу Господнього. Коли прийшов вечер, ключар отворив святі двері, казав скинути чоботи і так босими ногами поніс я і поставив лямпу на Святім Грїбі. Своїми грїшними руками поставив я лямпу в ногах, де лежали пречисті ноги Господа нашого Ісуса Христа. В головах стояла грецька лямпа, на грудях лямпа св. Сави (монастира) і всіх монастирів.

Дальше оповідає ігумен Данило, як в Велику Суботу підчас Вечірї надійшла хмарка зі сходу і дощ добре покровив тих, що не були під дахом і тоді то лямпи на Святім Грїбі самі засвітилися. Тоді прийшов єпископ з чотирма дяконами, взяв свічку в князя Вальдуїна, засвітив від лямпи на Грїбі, а вже від тої свічки запаливав свої свічки народ. А світло те святе — каже Данило — инше, як звичайне світло, чудне, червоне.

Та щоби хтось не сказав, що він видумує, то праведний чоловік покликає на свідків:

— Мені убогому Бог нехай буде свідком і Святій Грїб — каже він — і вся дружина, сини руські, що були там в той день — Новгородці і Кієвляне: Ізяслав Іванович, Гордислав Михайлович, Кашкича і другі.

Описавши дальше торжество свята, Данило оповідає, що третого дня свят пішов він до ключара Святого Грїбу і сказав:

— Хотівби я забрати свою лямпу.

Коли ключар повів його до Грїбу, то лямпа ще горіла святим огнем. Тут він змірив святій грїб, взяв ще якусь памятку від ключара і вийшов несучи з собою дорожні святі памятки.

Закінчуючи ігумен Данило говорить:

— Бог мені свідком і Святій Грїб Господний, що в

*) Тоді слово „руський” відноситься до української землі, отже значило те саме, що „український”. В тих часах Московщини, чи пізнійшої Росії і на світі не було.

усіх святих місцях не забував я імени князів руських, ні князів, ні дітей їх, ні єпископів, ні бояр, ні ігуменів, ні дітей моїх духовних і всіх християн; в усіх місцях молився я за князів і за всіх, а потім за свої грїхи. Дякую благому Богу і за те, що дозволив в лаврі св. Сави записати імена руських князів, де їх споминають в ектеніях.

Згадує ігумен Данило і про латинян (духовних римської церкви), та про них висловлюється не дуже добре. Так говорить в однім місці, що коли правилася Вечірня — „латина же в велицїм олтари начаша верещати свойски (по свому)”. Також каже, що коли в великодню ніч вийшов чудний огонь, і засвітив лямпу від української землі, то в латинських лямп жадна не засвітилася. Видно — латиняне не мали поваги на сході.

З цілого опису подорожі і побуту Данила в Палестині бачимо в нім чоловіка глибокої побожности, християнської щирости і zarazом вірного сина українського народу. І ось за ті великі чесноти зачислено його до святих.

От такий гарний образ праведного чоловіка і щирого Українця передає нам наша історія!

Такі були часи, такі були люде!

Були часи, коли Українець в духовній рясі йде в чужу землю, щоби там благодати в Бога ласки для Рідної Землі і свого народу; йде і клопочеться, щоби від його землі стала лямпа на святім місці, а коли йому се вдається, він радіє, що не даремні були його заходи.

Не те нині... Нині бувають і такі сини народу, що на рідній землі і серед (свого народу) засилають мольби не за свою Рідну Землю і не за свій Рідний Народ, але за щастя і перемогу чужих над їхнім народом. Та ще і народ заставляють поклати бити перед його ворогами. Се ті блудні сини, що прогайнують батьківське майно в розпустниках. Та будучність їх буде така, як будучність блудного сина з євангельської причти — прогайнують, що мають і тоді наймуться в чужих части свині. Така доля всіх блудних синів!

Правда, блудний син з євангельської причти звінци поправився й вернув до свого батька, але чи опам'ятаються блудні сини українського народу, а як опам'ятаються то чи на час? Бо каяття може прийти за пізно.

ЗЕРНА РОЗУМУ.

Всі люде бажать щастя, але не всі знають, в чім правдиве щастє.

Праця є не тільки жерелом всіх богатств, але також основою гарних почувань і гарного настрою.

Першою нагородою справедливости є свідомість, що ми справедливо поступили.

Сійте вчинки, а виросте привичка; сійте привичку, а виросте характер; сійте характер, а виросте з гарною душею чоловік.

Чоловіч нераз стараєся уникнути того нещастя, яке посилає небо, але дуже часто не стараєся уникнути того нещастя, якого сам є причиною.

Смішне лежить завжди на самім верху, тому його бачать найперше люде, які в глибину справи не вмють глянути.

Всі щасливі родини до себе подібні, а кожда нещаслива родина на инший лад нещаслива.

Кров мученика і чорнило мудрця однаково прекрасні і дорогі.

Не каламути жерела, якого вода гасила твою спрагу підчас спеки.

Ніхто не знає про нас тільки злого, як ми самі, але ніхто не думає про нас так добре, як ми самі.

ПРО ВИХОВАННЯ.

Душа дитини — се велика торба для подорожі. Дитина йде дорогою життя і складає в свою душу все, що стрічає по дорозі.

Коли здибле щирю усмішку, прихильність, любов, вона все те ховає і несе в дальше життя, щоби роздавати другим те саме.

Коли здибле ненависть, погрози і побої, вона і то заховує в душу і несе життєвим шляхом в виді пригноблення, недовіря і жорстокої злоби.

Виходить отже, що щастя дітей освічує ясним промінням і старший вік а горе дітей розпростирає хмари над цілим життям дорослого чоловіка.

Релігія дає напрям діяльности людей. Релігія робиться все простиїшою, зрозумілішою, яснійшою, більше погодженою зі знанням. І відповідно з рухом релігії доко-нується й увесь моральний і громадський рух людства.

Лев Толстой.

БУДИЛЬНИК І СОВІСТЬ.

Сивоволосий старець, що проходжувався по березі ріки, почув з за корча веселий гамір і сміх гуртка хлопців. Зупинившись він почув таку бесіду:

— Клопіт мені з Андрієм. Ще годинник не дзвонить, а він вже підіймає голову і заглядає, коли буде дзвонити. А вдарить годинник раз — вже Андрія нема...

— А що ти робиш тоді? — запитав хтось.

— Я? А вжеж не мовчу. Скажу, що належиться, і Андрієви і годинникови, завиваю голову і пробую ще задушити хоч одного комара.

Хлопці засміялися і за тим хтось інший почав:

— А мені байдуже! Колись не міг спати, коли тобі над головою ревуть дзвони, а тепер байдуже. Так привик, що ще краще мені спиться. Почекай, і ти привикнеш! Нині нехай з гармат стріляють, а мені байдуже — я сплю!

І знов сміх.

— Молодому вікови не треба багато для сміху — сказав до себе старець і подався до хлопців.

Ніяково стало хлопцям, немов зляпав їх хтось на малім злочині. Молоді не люблять, коли хтось зі старших заглядає в їхнє життя. Вони завжди бояться, щоби він не побачив чогось негарного.

— Чув я ваші оповідання про дзвонення годинника — сказав старець — і сам багато з того навчився. Зрозумів я велику правду, якої не розумів так ясно ніколи.

— Будь ласка розкажіть і нам про ту правду — загомоніли хлопці і старець почав:

— Годинник на те, щоби будив людей, щоби пригадував їм, що час до праці братися. І працьовитий чоловік почувши дзвінок, сейчас встає і починає день праці. Інакше поводить лінвий — він довго повертаєсь на постели і думає лише про те, як продовжити сон. Він ненавидить дзвінка. Минає ранок за ранком і чоловік так привикає до дзвонення, що цілком його не чує. Його чуйність, вразливість його уха завмирає. Чи так, мої приятелі?

Хлопці глянули один по одному і хтось з між них сказав:

— Мабуть так! — а старець вів розмову далше:

— Таким самим годинником-будильником є наша совість. Її голос будить в нашій душі всі кращі почування, будить до праці, будить до осторожности, накликає: „Бережись, чоловіче! Філі пристрастей напірають на тебе, пожар обхопить твою душу! Добувай з глибини серця всю святу зброю і ставай до борби!“ Чи не так, мої приятелі?

І знов хтось потакнув на питання старця. А старець говорив далше:

— Люде щирі слухають того внутрішнього голосу і йдуть за його покликком. Совість заговорить і вони вже на ногах. Але противно роблять люде байдужі. Вони завивають голову, щоби не чути голосу совісти, вони ненавидять того звуку, що їх будить і поволи стають зовсім глухі на його поклик. Пристрасть, самолюбства знищить в них почуття обовязку, уне почуття сорому і допровадить їх до ледачости, до гріха, до злочину. Так мої приятелі! А що перед вами ще далека дорога життя, отже вложіть в душу мої слова і несіть їх з собою, а певно вони вам припадуться. Не затикайте ух душі перед голосом совісти, інакше ви стратите слух зовсім.

НЕЗАСЛУЖЕНИЙ ДОКІР.

Яким судом судите, таким і вас осудять. Мат. 7.2.
Суд без милосердя тому, хто не мав милосердя. Яков 2, 13.

Не докладайте тягару до чужого горя. Не докладайте; ви старайтеся зрозуміти і влекшити чуже терпіння.

Убогий чоловік довго хорував. Навідувались до нього товариші, тай перестали навідуватись. Приходили сусіди, тай їм його слабість уже докучила. Була лише одна людина, що не забувала і не лишала слабого, а тою була його жінка. Для неї не було ні дня, ні ночі — вона ніколи не скидала важкого тягару зі своїх збідованих плечей.

Та коли голос дзвонів звістив, що терпіння хорого скінчилися, зібралися до дому помершого всі — віддати послідну прислугу небіщикови.

Прилагоджено домовину. Ось уже лагодять знакомі свого товариша в далеку дорогу. Вже заспівали дяки:

— Прийдіте послідное цілованіє дадім братіє умершому... се бо розлучаємся...

І потекли рясні сльози по лицах зібраних. Одна лише вдова дивилася спокійно, немов то не в її хаті все те дієся і не її мужа виряджають в инший світ.

А як тіло виносили уже на двір, почула вдова шепіт між зібраними:

— От бачите яка! Ані сльози не зронила! Не має чого небіщик жалувати, що вмер!

Почула збідована вдова таку мову, заломила руки і закликала:

— Люде добрі, ви судите мене! Але скажіть, де взяти сльіз, коли всіх їх забрали в мене дні без відпочинку і ночі без сну. Жіба-ж ви сего не бачили і не знаєте? Де взяти більше сльіз, коли...

Не договорила. Вона схопилася руками за серце і впала мертва побіч домовини свого мужа. Її щире, зболене серце не видержало незаслуженого докору.

Хто поза очі ганьбить мене, той боїться мене, а хто в очі похваляє, — зневажає мене. Хінська приповідка.

ВІД ВИДАВНИЦТВА.

Отсим повідомляється всіх тих, котрі прислали вже передплату на Православний Вісник, чи то від себе, чи від других, що висилка газети становить посвідку за отриману передплату. Окремих посвідок висилати не будемо, щоби не наражати видавництво на непотрібні кошти.

Від випуску першого числа Православного Вісника, ми отримали десятки листів від вірних і прихильників Української Православної Церкви з гратуляціями, желаннями — і передплатою. Всі висказують велику радість з приводу появи так давно очікуваного часопису й висказують надію, що український православний загал зрозуміє свій обовязок супроти свого органу й дасть йому повну піддержку моральну й матеріальну.

Гром. Максим Канашевич з Ітонія, Саск., пише:

„Від себе пожелаю, щоби Православний Вісник почав як найскорше виходити що тижня“.

Скажемо, що се є також нашим найщирішим бажанням, але се станеться тільки тоді, коли український православний загал зрозуміє свій обовязок супроти своєї газети і підтримає її щиро. „Православний Вісник“ є часописом українського православного народу, і від нього сподіється піддержки і помічі. Православний Вісник повинен знаходитися в кожній українській хаті.

Кілько передплатників ви вже приєднали „Православно му Вісникови“?

До тепер в сім згляді поставилися найліпше д. Петро Зварич, Вегревіл, Алта.; д. Андрій Савчук, Шіго, Саск. і о. Д. Ф. Стратійчук, Гемтон, Саск.

Щире спасибі!
Адм. „П. В.“

ПРАВОСЛАВНІ УКРАЇНЦІ КУПИЛИ ПЛОЩУ.

Українська православна громада в Вінніпегу купила дня 14 травня с. р. площу з 10 лотів під будову церкви. Площа знаходиться в незвичайно гарнім положенню, між українським населенням, на східній стороні вул. Сієнклеїр між вул. Боровс і Мегнус. Щастя їм Боже!

ПРИСЯГА ПРАВОСЛАВНИХ ЕПИСКОПІВ.

Дня 12 квітня с. р. митрополит православної церкви в Польщі Дионізій разом з польським єпископом Олексієм представили міністрови освіти нових достойників православної церкви архієпископа Теодозія (Вильно), єпископа Олексія (Гродно), єпископа-вікарія Антонія (Люблин) та єпископа-вікарія Симона (Кремянець) з метою відібрання від них присяги на вірність польській державі. Присягу приймали від єпископів у палаті ради міністрів — міністр Освіти та Віроісповідань Міклашевскі і міністр Внутрішних Справ Гібнер у присутности кількох достойників обох міністерств та кількох високих урядників з президії Ради Міністрів. По зложенню присяги нових вірнопідданих єпископів запрошено їх на снідання. В часі перекуски промовляв міністр освіти Міклашевскі на тему слів Христа: „Віддайте Богові Боже, а кесареві кесарево“. Йому незвичайно сердечно відповів митрополит Дионізій оперуючи найвимовнішими цитатами святого письма, що підкреслюють вірнопідданість слуг церкви до „кесара“.

НАЙШЛИ ДЕСЯТЬ ЗАПОВІДЕЙ БОЖИХ.

Професор університету, в Мінстер, Губерт Грім, твердить, що він найшов первісні таблиці, на яких Мойсей списав десять заповідей Божих. Найдено лише частину таблиць на височині Серабіт ель Хадам з верху одної таблиці написано в старій, майже зовсім забутій жидівській мові: „Мене взяла з Нілю єгипетська королева“ На таблиці є імена: Йосиф, Менаса і Мойсей.

ПРОГНАННЯ ЕПИСКОПА.

Большевицький суд в Одесі засудив єпископа Херсонського Прокопа на кару смерті. Відтак кару смерті змінено на вигнання з України. Його засуджено за контрреволюцію. Помилувано тому, що справа передана, та що його діяльність не всилі перевернути державного ладу в совітських республіках.

Не сподійтеся, що ви можете знайти душевний спокій без віри.
Лев Толстой.

ПОЛЬОНІЗАТОРСЬКО-РУСИФІКАТОРСЬКІ ЗАТІЇ В ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ.

Серед так званих православних меншостей Польщі даємо панує велика невдоволення урядовою політикою в релігійних справах. В останній час воно перейшло вже в цілковите обурення і викликало солідарну акцію Українців, Білорусинів та Росіян. Представники всіх трох цих національностей були недавно в митрополита Діонізія, якого теж бажалиб прилучити до сього виступу проти польонізаторських акцій уряду в церковних, а з окрема в церковно-шкільних справах.

Усе се цілком природно, але чи знайдуть вони вірного союзника в православному владиці? Боїмося, що ні. І не тільки тому, що сей владика є типовий опортуніст, який тільки стежить за тим, як би угодити польській владі, але і з іншої причини. Митрополит Діонісій, як Москаль з походження і людина вихована в старих синодально-російських традиціях, дуже далеко стоїть від справжнього розуміння і співчуття потребам тих національностей, яких не визнавало царське самодержавство. Йому теж не до вподоби оті, мовляв, українські та білоруські примхи, але в той час як Поляки бажалиб усе спольонізувати, він радий бувби, колиб усе в церкві по старому творилося на московський лад.

У Польщі є тільки дві територіально-національні „меншости” — се Українці й Білоруси — а між тим уся церковна справа перебуває в руках Росіян, що уявляють із себе нечисленний і випадковий елемент, штучно впушений в українську та білоруську стихію царською урядовою колонізацією. З московською впертістю вони стоять на своїх візантійських позиціях і не бажать рахуватися ні з психологією другого народу, ні з його мовою і традиціями. Mutatis mutandis се теж саме старовірство, що ізза „двох-перстного знаменія” чи „сугубого алилуя” палило себе на вогні чи закопувало у землю. З погордою люблять сі візантійці закидати ерархії української автокефальної церкви її неканоничність і за сим не бажать і не вмють бачити тих глибоких історичних причин, які утворили і дають життя українській церкві. Большевицька так звана „жива” церква в їх очах вища за українську, бо у неї, бачте, цілком канонічна ерархія, але й ота квазі-жива церква починає вже все більше та більше рахуватись з національно-народними вимогами і в богах місцях українізує церковні служби. Отже в закам'яній позиції залишається лише московська візантійщина, яка панує над право-

славям і в Польщі; а польський уряд дуже з сього радіє і ретельно се підтримує.

З одного боку виявляється ніби велике занепокоєння з того, що твориться на „кресах всходніх”, а з другого підкидаються в „кресовий” вогонь оті московські голувешки...

Під сим поглядом на особливу увагу заслугують тепер два моменти, а саме — утворення в Польщі суто московської православної ерархії і заснування у Варшаві вищої і знов же таки суто-московської теологічної школи.

Підчас керування православною церквою у Польщі митрополита Юрія, забитого потім Смарагдом, намітився хоч який-такий, але всеж хоч напів-український курс, бо був висвячений в архієрей Українець протоєрей Громадський і намічено ще двох кандидатів-Українців на єпископські катедри в ерархії з українською людністю. Не стало митрополита Юрія, і картина почала мінятися. Вже не тільки нема жадної мови про єпископів-Українців, але й єдиного єпископа-Українця забирають із суто-української епархії, а на нові вакансії призначаються Москалі або змосковщені Малороси, що ще гірше. В неділю 6 квітня, митрополит Діонісій — само собою за згодою польського уряду — висвятить на Кременецьку катедру архимандрита Симона, Москаля з Тульської губ. Під керівництвом єпископа Симона залишилася і волинська духовна семинарія, що готує пастирів для українського села...

З наступного академічного року має відкритися у Варшаві православний теологічний факультет, і тепер по всіх усядах збирають для нього професорів-Москалів, бо викладовою мовою на факультеті буде російська... Отже за народні гроші буде утворюватися московське духовенство в державі, де мешкає кілька мільонів православних Українців і ледви кілька сот тисяч Росіян.

На польській мові се називається політикою, а по нашому се повне безглуздя. Тому й не диво, що з кожним днем все частійше і частійше доводиться чути від представників волинської інтелігенції про ті успіхи, які робить большевизм в нашому народі за допомогою сучасної польської „кресової політики”. І твердять се не большевики, ні, — про се свідчать переконані вороги російського комунізму. („Діло”) Senex.

Громада не може існувати без загальної віри й загальної мети; політична діяльність мусить полягати в підкладанні принципа, встановленого релігією.

НОВИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ЕПІСКОП.

На українську православну церкву в Польщі сплила нова благодать. Варшавська російська газета „За Свободу” з 2 квітня пише дословно так: „Згідно з постановою Святоїшого Синоду православної митрополії в Польщі та за згодою правительства польської республіки, ректор волинської духовної семинарії, архимандрит Симон (Івановський) висвячується на кременецького єпископа вікарія волинської епархії”.

Хтож се той новий єпископ! А ось хто: Архимандрит Симон (Івановський) уроженець Тульської губернії. Вищу освіту одержав у московській духовній академії. Тепер має 35 літ. Після скінчення академії був у місті Кременці інспектором тамошньої духовної школи. Після евакуації Кременця в часі великої війни 1915 р. переніс він свою діяльність до харківської епархії. З приходом большевиків на Україну емігрував він до Сербії, де став настоятелем одного монастиря. Рік тому архимандрита Симона спроваджено з Сербії до Польщі для обняття становища ректора волинської духовної семинарії і настоятеля Богоявленського монастиря. Обовязки ректора семинарії і обовязки настоятеля Богоявленського монастиря новий єпископ буде виконувати й на далі, не зважаючи на своє єпископське становище. Знаючи теперішню страшну русифікаторську церковну політику управляючої православною церквою варшавської митрополії, ми не сумніваємося, що новий єпископ гідно понесе русифікаційний прапор тої митрополії. Видячи не меншу лояльність тої митрополії до польської політики, яка запрягає православну церкву в офіційні польські шори, ми не маємо сумніву і в тому, що уроженець Тули на кременецькому єпископському стільці не заведе ні польських політиків ні митрополічної консисторії. Для українського населення Волині — се новий благодатний подарунок з рук церковних русифікаторів і з рук пануючих польонізаторів. („Діло”).

НОВИЙ КАЛЕНДАР В ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ.

Собор православних єпископів в Польщі під проводом митрополита Діонізія, ухвалив згідно з царгородською церквою ввести до православної церкви новий стиль від 22 червня с. р., ненарушючи однак дотеперішніх пасхалій і всіх свят, яких дати є залежні від великодня.

Православний Календар Рік 1924.

(Після нового стилю)

ЧЕРВЕНЬ

1 Н 5. О сніпор. Патріксія
2 П Талалея і др.
3 В Костантина і Єлени
4 С Мч. Висиліска
5 Ч Вознесення Г., Мих.
6 П Симеона, Мелетія
7 С † Обр. гол. св. Івана Хр.

8 Н 6. Св. Отців. Ап. Карпа
9 П Свм. Терапонта
10 В Никити ісп.
11 С Теодозії діви
12 Ч Отця Ісаакія
13 П Єрма, Єрмія
14 С Юстина (суб. задушна)

15 Н Сош. Св. Духа, Никиф.
16 П Пресв. Тройці, Лукіяна
17 В Митрофана, Софії
18 С Доротія еп., Маркіяна
19 Ч Виссаріона чуд.
20 П Свм. Теодота
21 С Теодора Стр., Єфрема

22 Н 1. по С. Всіх Святих
23 П Тимогея еп.
24 В Вартоломея і Варн.
25 С † Пр. Онуфрія
26 Ч Акиліни, Трифілія
27 П Єлісея
28 С Пр. Амвроса, Єронима

29 Н 2. по С. Тихона
30 П Мануїла й Ісмаїла

ДЕМОЛЮЮТЬ ЦЕРКВИ.

Крім славного і коштовного собору у Варшаві почали Поляки розбирати і гарну церкву в Люблині на литовській площі. Церква та має форму дещо зближену до форми варшавського собору, а дещо подібна до синької церкви в Бересті. Православні, яких число навіть велике в Люблині, не будуть мати церкви. Люблин колись мав кілька церков, ще доси стоїть василіянський монастир і при нім церква; тепер там Капуцини розсілися.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ СОБОРЧИК.

Дня 21 і 22 травня б. р. в Йорктоні, Саск., відбудеться Соборчик членів Консисторії і Виділу Брацтва та священників Української Православної Церкви в Канаді.

Священники Української Православної Церкви в Канаді і їх Осідки.

В МАНТОБІ:

Свящ. С. В. Савчук, Адміністратор
Української Церкви в Канаді,
379 Парр Ст. Вінніпег, Ман.
Свящ. В. Новосад, Толетой, Ман.

В САСКЕЧЕВАНІ

Українська Православна Місія
Свящ. Петро Самець і
Свящ. Петро Мельничук
Бокс 102, Канора, Саск.
Свящ. Д. Спратійчук, Гемлон, Саск.
Свящ. С. Гребенюк, Гудів, Саск.
Свящ. Д. Кирсюк (на відпусті)
Тідор, Саск.
Свящ. К. Кирсюк, Шіго, Саск.
Свящ. В. Кудрик, Бокс 1686 Са-
скапун, Саск.

В АЛБЕРТІ:

Свящ. І. Кусий — Андрио, Алта.
Свящ. Д. Сенета — 10564-98 Стр.
Едмонтон, Алта.